

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/177312,Katowicki-IPN-upamietnil-ofiary-marszu-smierci-19-stycznia-2023.html>
2023-03-31, 15:35

Katowicki IPN upamiętnił ofiary „marszu śmierci”, 19 stycznia 2023

Wydarzenie zorganizowano w ramach obchodów przypadającego 27 stycznia Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu. Święto zostało uchwalone 1 listopada 2005 r. przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w celu uczczenia pamięci ofiar pochodzenia żydowskiego, pomordowanych w czasie II wojny światowej przez nazistowskie Niemcy.











17 stycznia 1945 r. z niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau do Wodzisławia Śląskiego wyruszył „marsz śmierci”. W momencie zarządzenia tzw. ewakuacji rozkaz dotyczył aż 56 000 więźniów, mimo że zima 1944/45 była wyjątkowo śnieżna i mroźna. Na samej trasie marszu zginęło co najmniej 600 osób, znacznie więcej zostało zamordowanych przez Niemców poza drogą przemarszu i w masowych egzekucjach. Badacze szacują, że łącznie podczas marszu zginęło około 15 000 więźniów.

19 stycznia 2023 r. delegacja w składzie: Jan Kwaśniewicz – naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach wraz z: Barbarą Adamczyk – Prezes Oddziału w Katowicach Towarzystwa Opieki nad Oświęcimiem, Adamem Pazerą – przedstawicielem wojewody śląskiego oraz Janem Delowiczem – pracownikiem Muzeum Miejskiego w Żorach złożyła hołd ofiarom „Marszu Śmierci”.

W 78. rocznicę ewakuacji obozu KL Auschwitz-Birkenau odwiedzono groby wojenne i pomniki znajdujące się w miejscowościach: Pszczyna – Suszec – Żory – Żory Rój – Świerklany – Markłowice – Wodzisław Śląski. Przy każdym obiekcie w asyście przedstawiciele lokalnych samorządów złożono kwiaty i zapalono znicze. W wydarzeniu wzięli udział: Dariusz Skroboł – burmistrz Pszczyny, Szymon Sekta – sekretarz Starostwa Powiatowego w Pszczynie, Marian Pawlas – wójt gminy Suszec, Daniel Wawrzyczek – wiceprzewodniczący Rady Miasta w Żorach, Tomasz Pieczka – wójt gminy Świerklany, Monika Salamon-Skorupa z Urzędu Gminy w Markłowicach, Izabela Kalinowska – wiceprezydent Wodzisławia Śląskiego.



Trasa pieszej ewakuacji
więźniów obozu
Auschwitz do
Wodzisławia Śląskiego
w styczniu 1945 r.
Mapa z wydawnictwa
Towarzystwa Opieki
nad Oświęcimiem,
Katowice 2007.

Pszczyna – zbiorowa mogiła ofiar „marszu śmierci”; znajduje się na cmentarzu św. Krzyża przy ul. Żorskiej (GPS: 49.982044, 18.930078).

Pszczyna była ważnym punktem trasy ewakuacyjnej więźniów niemieckiego obozu KL Auschwitz. W tym mieście kolumny z maszerującymi więźniami rozdzielały się. Część z nich kierowała się dalej drogą na Porębę i Jastrzębie-Zdrój. Inne szły na Żory i Świerklany. Pszczyna, jak i wiele innych miejsc „marszu śmierci” została naznaczona krwią. Dziś świadczy o tym między innymi zbiorowy grób wojenny na cmentarzu parafialnym przy ul. Żorskiej. Spoczywają w nim osoby, których zwłoki odnaleziono na ulicach Pszczyny, Radostowic, Kobielic oraz ekshumowane i przeniesione z Poręby.



Pszczyna – zbiorowa
mogiła ofiar „marszu
śmierci”; znajduje się
na cmentarzu św.
Krzyża przy ul. Żorskiej.

Suszec – pomnik, w którym została umieszczona urna z prochami więźniów; znajduje się w lesie przy ulicy Pszczyńskiej (GPS: 50.028294, 18.806858).

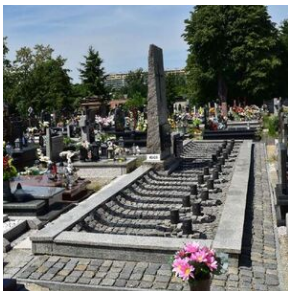
W dniach 19-20 stycznia 1945 r. w trakcie marszu po drodze wiodącej przez Branicę, Suszec i Rudziczkę niemieckie wojsko pozostawiło zwłoki ok. 30 osób. Zostały one pochowane we wspólnej mogile, która została ekshumowana na cmentarz pszczyński w 1947 r. W jej miejscu w latach 60-tych XX w. ufundowano pomnik, w którym znajduje się urna z prochami więźniów oświęcimskich. Na terenie Gminy Suszec, w miejscowości Rudziczka w 1962 r. wybudowano szkołę, której nadano imię Bohaterów Oświęcimskich i utworzono izbę pamięci, w której znajduje się również urna z prochami więźniów oświęcimskich.



Suszec – pomnik, w którym została umieszczona urna z prochami więźniów; znajduje się w lesie przy ulicy Pszczyńskiej.

Żory – grób zbiorowy wojenny 23 więźniów KL Auschwitz poległych podczas "marszu śmierci" 17 stycznia 1945 r.; znajduje się na cmentarzu parafialnym przy ul. Nowej (GPS: 50.040419, 18.694309).

W zbiorowym grobie wojennym spoczywa 23 więźniów, którzy zginęli 19 stycznia 1945 r. w trakcie „marszu śmierci”. Zwłoki ekshumowano z mogiły na terenie miasta 21 grudnia 1945 r. i złożono na cmentarzu parafialnym.



Żory – grób zbiorowy wojenny 23 więźniów KL Auschwitz poległych podczas "marszu śmierci" 17 stycznia 1945 r.; znajduje się na cmentarzu parafialnym przy ul. Nowej.

Żory-Rój – głaz z tablicą poświęcony 24 więźniom zamordowanym w Rogoźnej i Roju podczas „marszu śmierci” w styczniu 1945 r.; znajduje się przy ul. Wodzisławskiej. (GPS: 50.032198, 18.619817).

Pomnik odsłonięty w 1995 r. Przy brzożach, do lat 60-tych XX w. znajdowała się mogiła, w której pochowano 24 więźniów zamordowanych w trakcie „marszu śmierci”. Szczątki ekshumowano i zabrano, prawdopodobnie do Gliwic.



Żory-Rój – głaz z tablicą poświęcony 24 więźniom zamordowanym w Rogoźnej i Roju podczas „marszu śmierci” w styczniu 1945 r.; znajduje się przy ul. Wodzisławskiej.

Świerklany – grób zbiorowy wojenny więźniów obozu KL Auschwitz zamordowanych 18 stycznia 1945 r.; znajduje się na cmentarzu przykościelnym (GPS: 50.018159, 18.580879).

18 stycznia 1945 r. drogą z Roju (obecnie Żory) przez Świerklany przechodziła kolumna więźniów oświęcimskich. Tych, którzy nie byli w stanie iść dalej, Niemcy mordowali strzałem w tył głowy. Zwłoki 13 osób przy cmentarzu parafialnym pochowała miejscowa ludność, a w 1948 r. ufundowała pomnik.



Świerklany – grób zbiorowy wojenny więźniów obozu KL Auschwitz zamordowanych 18 stycznia 1945 r.; znajduje się na cmentarzu przykościelnym.

Marklowice – grób zbiorowy wojenny więźniów byłego obozu zagłady KL Auschwitz, zamordowanych przez Niemców podczas ewakuacji obozu w 1945 r.; znajduje się przy ul. Wyzwolenia (GPS: 50.018436, 18.517283).

W tym miejscu spoczywa 7 uczestników „marszu śmierci”. Mogiłę założono w 1945 r. Początkowo w tym miejscu znajdował się wyłącznie skromny grób otoczony płótkiem.



Markłowice – grób zbiorowy wojenny więźniów byłego obozu zagłady KL Auschwitz, zamordowanych przez Niemców podczas ewakuacji obozu w 1945 r.; znajduje się przy ul. Wyzwolenia.

Wodzisław Śląski – grób zbiorowy wojenny 43 więźniów KL Auschwitz zamordowanych 17 stycznia 1945 r.; znajduje się przy ul. Ofiar Oświęcimskich (GPS: 49.998669, 18.474031).

Spoczywają tu uczestnicy „marszu śmierci” zamordowani w trakcie ewakuacji oraz zabici na dworcu kolejowym. Ich grobem stał się dół na terenie dawnej piaskowni. Na ich mogile stoi obecnie okazały pomnik.



Wodzisław Śląski – grób zbiorowy wojenny 43 więźniów KL Auschwitz zamordowanych 17 stycznia 1945 r.; znajduje się przy ul. Ofiar Oświęcimskich.